

simpelthen ikke kan overtage ret mange Laan, og at de fleste Laan derfor maa gaa paa den gamle Maner: gennem Sparekasser og private. Det viser sig ogsaa, at Norges Realkreditbank, Hypotekbanken, har kun 150 Mill. Udlaan, og Finlands Hypotekbank kun 35 Mill.

Den anden Form for et Centralinstitut er, at man har en eneste (selvstyrende) Kreditforening, altsaa ikke Kreditbank. I den Form have vi den oprindelig i de tyske „Landskaber“, der omfatte Arealer, som ere meget større end Danmark. Den falder igen i to Typer: den vestpreussiske Type, som har sine uselvstændige Filialer, og en Type som „Landskabet“ i Schlesien, som er mere interessant, fordi dens Filialer ere saa at sige skudte ud som selvstændige Kreditforeninger, der samvirke i Provinsen Schlesiens „Landskab“. (Et „Landskab“ er Navnet paa de tyske Kreditforeninger).

Den tredje Form, den, som egentlig har min Sympati, er en Art fælles Salgskasse for de forskellige Kreditforeninger, som samvirke i en Art Salgskontor — en Salgskasse, gennem hvilken Laantagerne, naar de skulle modtage deres Laan i Obligationer og ikke i rede Penge, kunne faa Kreditforeningsobligationerne solgte, og som for Laantagerne altsaa gør hele det Arbejde, som Bankerne nu maa gøre: at sælge deres Obligationer og skaffe dem de kontante Penge, de have Brug for. En saadan Salgskasse har yderligere den Betydning, at Kreditforeningerne gennem den kunne regulere Markedet, holde Udbudet tilbage paa Børsen, naar Kursen er lavere. Jeg tror, man maa beklage, at vi ikke allerede for længe siden have naaet at faa en saadan Salgskasse herhjemme. Jeg tror, vi have haft Trang til den, og at denne Trang særlig bunder i et Ønske om at kunne regulere Laanene noget ved en saadan Salgskasse. Det er nemlig den største Ulykke ved vore Prioritetsforhold — ikke, om Renten er en Ubetydelighed højere eller lavere, eller om Kursen er 1 eller 2 pCt. højere eller lavere — nej, den største Ulykke er den, at den, der skal optage et Laan i daarlige Tider, kun kan faa det med et stort Kurstab — af indtil 15 pCt. (*Bluhme*: indtil 25 pCt.). Ja, jeg tænkte nærmest paa $3\frac{1}{2}$ Procentobligationer, der indenfor et Tidsrum af 5 Aar kunne veksle fra en Kurs af 85 til Pari. Det vil være en saadan Salgskasses Opgave at udligne saadanne Tab paa indtil 15 pCt. derved, at den giver korte Laan til høj Rente, der saa kunne ombyttes til almindelige Prioritetslaan. Tanken har været

fremme flere Gange i Udlandet. Den er dog ikke bleven realiseret noget Sted, men jeg tror, at en saadan Salgskasse vil have stor Betydning, og selv om vi faa denne Hypotekbank, som her foreslaas, vilde jeg anse det for rigtigt, at der til denne Hypotekbank blev knyttet en saadan Salgskasse.

Den næste Form, man har for en Centralkreditforening, er en *Sammenslutning af Kreditforeninger*. Jeg nævner saaledes, at man i Tyskland har den saakaldte „Zentrallandschaft“, som er Tysklands Centralforening, hvori altsaa de enkelte Landskabers Kreditforeninger ere Interessenter. Den er statskontrolleret men ikke statsgaranteret, altsaa en helt privat Kreditforening. Det viser sig imidlertid, at den tyske „Zentrallandschaft“, den tyske Centralkreditforening, ikke er slaaet rigtig igennem. Thi vil man tage dens samlede Udlaanssum i 1900, er den kun 330 Mill. Mark, medens en enkelt Kreditforening, den schlesiske Kreditforening, har en Udlaanssum paa op mod 400 Mill. Mark. Den tyske Centralforening har altsaa ikke saa megen Omsætning som et af de enkelte Kreditinstitutter. I øvrigt viser det sig, at Kursen paa de enkelte Kreditinstitutters Obligationer og paa Landets Centralforenings Obligationer er nogenlunde ens.

En anden Form har man i en Centralkreditforening, som er baade *statsgaranteret* og *statskontrolleret*. Det er denne Form, vi have i den svenske Hypotekbank. Jeg antager, at en stor Del af de ærede Medlemmer kende den svenske Hypotekbank, og jeg skal derfor kortelig berøre enkelte Ting den vedrørende. Dels at den har Monopol, og dels at de Obligationer, den udsteder, kun ere de amortisable, men ikke de uamortisable Obligationer. Til Gængæld gaa saa alle de amortisable Obligationer i Sverige igennem denne Hypotekbank. Denne Hypotekbank er altsaa i Virkeligheden ikke nogen Bank, men en Centralkreditforening. Den ligner ikke det danske Forslag. Det er en Sammenslutning af Kreditforeningerne paa samme Maade, som de tyske samles i „Zentrallandskabet“.

Ved Siden af disse Centralforeninger har man en helt anden Række, og det er dem, vi nærme os til gennem det foreliggende Forslag. Først er der den egentlige Hypotekbank, baade med og uden Statens og Kommunens Garanti eller med Statens og Kommunens Kontrol. Lad mig først og fremmest sige, at alle Hypotekbanker i